

...na vsak četrtik in ...a pošilja vred ali ...bera s pošiljanjem ...am za celo leto 25 dn., ...ota 12-30 dn., četr leta ...da. Izven Jugoslavije ...na. Naročnina se pošilja ...spravništvo "Sloven- ...Gospodarja" v Ma- ...Koroška cesta 5. ...se dopolnje do od- ...Naročnina se pla- ...je v napred. ...informativna št. 245.

Posredovanje številka stane 1 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rebrski pisni se ne vračajo. Uredništvo sprejema naročila in reklamacije. Cene insercij po dogovoru. Za reklamacije posredovanja primerov popust. Naročniki reklamacije so pooblaščenosti. Čekovni račun posredovanja urada Ljubljana št. 111. Telefon informativna št. 245.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

7. številka

MARIBOR, dne 15 februarja 1923.

57. letnik.

Demokratski orjunci-rokovnjači napadli našo tiskarno.

Liberalci so v Mariboru ustanovili fašiste ali takozvano Orjuno, katera ima namen pobijati vse, kar ne trobi v Kukovčev rog. V tej pobalinsko-roparski družbi so združeni uredniki Kukovčevih listov, nekateri državni uradniki, pisarji liberalnih advokatov ter podležji najnižje vrste. Že dolgo časa so orjunci širili po Mariboru vesti, da bodo napadli in razbili našo tiskarno, da ne bomo mogli več tiskati ne «Slov. Gospodarja», ne «Straže», ne volilnih letakov in drugih takih stvari. Nadalje dan za dnem širijo glasove, da bodo pobili naše urednike, poslance in voditelje.

Napad na Cirilovo tiskarno.

Kakor navadni roparji, potepuhi in tatovi, tako so fašisti-orjunci v noči od sobote na nedeljo, 11. februarja na tihem s ponarejenim ključem odprli glavna vrata Cirilove tiskarne in vdrli na dvorišče, kjer so se spravili na spodnji del tiskarne in začeli s težkim kladivom razbijati stroje.

Hišniku grozijo z revolverjem.

Hišnik Cirilove tiskarne Blaž Klavžar je okoli 2. ure ponoči slišal razbijanje po tiskarni in tekanje po dvorišču. Nič hudega sluteč odpre vrata svojega stanovalja in gre pogledat, kaj se je zgodilo. Orjunci so zgrabili Blaža in mu nastavili revolver na prsa. Zagrozili so mu s smrtjo, ako bi klical na pomoč. Pet mož ga je stražilo, da se ni mogel ganiti. Zapustili so ga še le, ko je roparska orjunska banda izvršila svoje delo. Izginili so v temno noč skozi vrata na dvorišču v smeri proti Vojašniški ulici.

Razbiti stroji. Škoda.

Demokratski roparski banditi so razbili veliki stroj, ki tiska «Gospodarja» in «Stražo» ter še tri druge manjše stroje. Porezali so na drobne koščke drago gonilno jermenje. Pri strojih so s kladivi uničili ravno one dele strojev, katerih se v Jugoslaviji ne da nadomestiti, ampak se jih mora naročiti iz Nemčije.

Tiskalnimi strojem so demokratski roparji in banditi odvzeli oziroma razbili ravno tiste dele, ki tvorijo najvažnejšo sestavo strojev. Iz tega je razvidno, da so bili pri razdiralnem delu taki ljudje, ki se na sestavo tiskarniških strojev dobro razumejo. Bili so to nekateri ljudje iz demokratske tiskarne (prej Kralikove) v Jurčičevi ulici. Škoda je ogromna. Posebna uradna komisija te dni ugotavlja škodo, ki jo je napravila naši tiskarni gnusna demokratska orjunska banda.

Predzgodba napada.

V «Taboru» se je čitalo že več tednov, da si je Orjuna organizirala poseben akcijski (delovni) odsek. Načelnik celokupne Orjune je glavni urednik Kukovčevega «Tabora» neki Radivoj Rehar. Zaporedoma po več dni so se posvetovali orjunci v Narodnem domu, kako bodo napadli tiskarno. V soboto 10. febr. zvečer se je v Narodnem domu v Mariboru vršila maškerada Sokola. Orjunci so plesali in popivali do polnoči, nato pa so polagoma zginili? Kam? V Cirilovo tiskarno, uničevati črne klerikalne mašine.

Istočasno je orjunska banda nameravala napasti tudi veselic mariborskih Nemcev v Radvanju. V avtomobilih so se peljali h Anderlu, da bi razbili njegovo gostilno in goste pobili.

Kje je bila policija?

Dasiravno ima Maribor okoli 300 policajev, vendar policija ni videla nič, ne slišala nič. Razbijanje po mašinah se je gotovo slišalo na ulico, a policija je bila — gluha. Sicer pa ima uradnika dr. Sternada, ki je v orjunskem odboru. Orjunaši so nekako ob 2. uri po polnoči pred Veliko kavarno napadli avtomobil, v katerem je sedelo nekaj Nemcev. Orjunaška banda je zagnala velik krik. Klicaja je po policiji, čes, Nemce je treba zapreti, ker govorijo nemški. S tem namenoma uprizorjenim kravalom so orjunci policijo hoteli odvesti od Cirilove tiskarne, da se ne bi kateri stražnik zablodil v Koroško cesto. Zadnji čas se po Mariboru zaporedoma dogajajo ropi, tatvine, napadi, a policija še dosedaj nobenega tatu in roparjev ni ujela.

Nekaj roparjev že pod ključem.

Hišnik Blaž je takoj, ko so roparji odšli, šel na policijo in javil ves dogodek. Policija je v nedeljo, 11. februarja prijela krivce: stavca Kinkelo, ki je zaposlen v Kukovčevi tiskarni, uslužbenca carinskega posrednika Stoka, ki je znan kot cerkveni ropar in hišnik Cirilove tiskarne. Pri Stoku je bila glavna vrata tiskarne, ki so jih razbili. Roparji v tujo hišo. Tam so kradejo in ropajo.

Kdo je v Mariboru pri teh rokovnjačih?

Vodja demokratskih orjunciev je glavni urednik Kukovčevega «Tabora» Rehar, advokat brez advokatske službe dr. Avguštin Reisman (doma iz St. Jakoba), finančni uradnik dr. Janez Volčič, uradnik kemične preizkuševalnice dr. Cafazura, uradnik agrarnega urada dr. Štefančič, policijski uradnik Sternad, urednik Vekoslav Spindler, advokata dr. Müller in dr. Jan, knjigovodja Mariborske tiskarne Doležal ter še več drugih.

Kaj sedaj?

Slovenska ljudska stranka je po poslancu dr. Hohnjecu pri vladi protestirala proti temu roparskemu činu demokratske orjunske bande in zahtevala razpust Orjune. — Prihodnji petek, dne 16. februarja, pa se vrši v Mariboru protestni shod poštenomiselnih Mariborčanov proti divjanju demokratske Orjune.

Mi pa vemo, da ne policija, ne vlada noče ničesar resnega storiti proti liberalnim rokovnjačem. Radi tega bomo zgrabili po

samobrambi.

Ako vlada ne bo razpustila Orjune in zaprla njenih voditeljev, bomo organizirali Proti-orjuno, ki bo sestavljena iz naših krepkih fantov in mož z dežele ter mladih pripadnikov vseh protiorjunskih strank. Povdarjamo, če je vlada smatrala komuniste kot državni nevarne elemente, so orjunci še nevarnejši za državo.

Ako vlada v gotovem roku ne bo razpustila rokovnjače-orjunce, bomo mobilizirali in privedli v Maribor cele kolone maščevalcev nad onimi, ki so razbili Cirilovo tiskarno in ki grozijo s pobijanjem naših ljudi.

Vsi poštenjaki iz vseh strank obsojajo mariborski dogodek, samo barabe še trdijo, da je to — čin ogorčenja proti «državi nevarnim elementom». Na naši strani je ogromna večina in ta, ki tvori ter vzdržuje državo, naj bo «protidržavna»? — Nasilje se pri nas ne bo obneslo in naš narod bo znal obračunati z rokovnjači in pa barabami, ki si lastijo «državotvornost».

Dr. Korošec o naših ciljih.

Slovenska ljudska stranka in Kmetška zveza sta edini resnično ljudski organizaciji, kjer ne odločuje posameznik ali pa ozko omizje, temveč ljudstvo po svojih zastopnikih. Ono izbira, določi svoje zastopnike, odobri ali pa tudi zavrne smer njihove politike in vsega njihovega dela.

Tako je bilo tudi sedaj pri pripravah za volitve 18. marca. Najprej so bili po vseh okrajih sklicani zastopniki — zaupniki naših političnih organizacij, da si sami izberejo kandidate, katere je končno odobril glavni zbor zaupnikov; ti so tudi sprejeli in z navdušenjem odobrili poročilo dr. Korošca o ciljih našega bodočega dela.

Moč stranke.

Glavni zbor zaupnikov je bil v Ljubljani dne 5. februarja. Izkazala se je zopet moč in organiziranost naše stranke in njena enotnost, kajti iz vseh naših pokrajin je prihitelo nad tisoč zaupnikov od blizu in daleč. Kakor tvori cel naš narod eno lepo celoto, tako so pokazali zastopniki vseh stanov in krajev najmočnejšo in najenotnejšo njegovo politično organizacijo na zunaj.

Naš voditelj dr. Korošec je na tem velikem zboru polagal račun o delovanju Jugoslovanskega kluba ter govoril o bodočih naših nalogah in ciljih. Zaupniki so mu soglasno in z navdušenjem pritrjevali k vsaki glavni točki. Ne moremo prineseti celega govora, za to prinašamo iz njega glavne misli.

Slovinci hočemo biti sami svoji gospodarji.

Naša stranka ima na prvem mestu zahtevo, da si jo sčasoma osvojijo vsi, ki se čutijo kot Slovence in to je samostojnost, avtonomija našega naroda. Celotno pristaši drugih strank so začeli odobravati to gibanje, zato skušajo njihovi voditelji podati namesto čiste, jasne, ne dvoumne avtonomije nekaj slab nadomestek: Govorijo o «samoupravi», «še širši samoupravi», «polni samoupravi» in «nerazdeljeni Sloveniji», da bi njihovi pristaši ne poslušali naših klicev in zahtev po svobodi in samostojnosti slovenskega naroda. Toda narod vidi, da je surogat ali nadomestek le prevara, da ni nič drugega, kakor orožje velsrbsstva, prazna beseda, ki naj bi ljudem pokrivala centralizem Beograda. Mi pa že štiri leta uživamo sadove tega centralizma, ki pomeni popolno nerazumevanje naših slovenskih razmer, velikanstvo korupciji v vsem gospodarstvu, polževočasnost uprave, nazadnjaštvo in nezaslišano zapostavljanje v gospodarskem in verskem oziru.

Kaj hočemo avtonomisti?

Mi hočemo, da smo in ostanemo Slovenci v tej državi sami svoji. To se pravi: mi ne črtimo ali mrzimo ne Hrvatov, ne Srbov, toda mi hočemo ostati sami svoj narod in se nočemo ne posrbiti in ne pohrvatiti. Mi pri-

znavamo vrline drugih, toda mi ljubimo in hočemo ohraniti svoje. Mi hočemo ščititi svoje slovensko gospodarstvo, svoje slovenske župe, svoje slovenske finance. To je naša avtonomija.

Mi smo oni, ki moramo braniti slovensko zemljo, slovenski jezik, slovenskega kmeta, obrtnika, delavca in uradnika. Braniti moramo tudi ne klerikalizem, temveč svobodo naše cerkve, ki ni politična gospodarica, ne dekla, temveč naša mati, ki jo ljubimo in spoštujemo. Zato jo bomo ščitili z vsemi silami, da se bo svobodno razvijala v javnosti in v šoli.

O šoli in vojaštvu.

Mi moramo zagovarjati naše zatirano slovensko šolstvo. Nihče naših nasprotnikov si ga ne upa zagovarjati. Šole naših bratov so fabrike, ki bi nam naj delale uradnike, učitelje, profesorje. A mi zahtevamo v slovenske šole slovenskega profesorja, v slovenske urade slovenske uradnike in v slovenske kasarne slovenske vojake in oficirje. Naše šolstvo, naša ljudska izobrazba vedno bolj propada po krivdi tistih, ki se klanjajo beograjskemu centralizmu in mnogo naših kmetijskih ljudskih šol je zaprtih iz tega vzroka.

Zaščita kmeta, obrtnika in uradnika.

Pošteno delo zahteva pošteno plačilo in zaščito. Dandanes je sigurnost uradnika uničena in nobeden ne ve pri današnjem sistemu, ali ne bo danes ali jutri postavljen na cesto z ženo in deco. To škoduje vsem, ne samo uradniku in je tudi krivično, zato hočemo pošteno zaščito uradništva.

Mi smo zaščitniki in hočemo ostati zvesti zagovorniki slovenskega kmeta in obrtnika. Slovenski kmet in obrtnik se imata v marsičem pritožiti o svojih razmerah, ampak o nečem ne smeta tožiti, nekaj imata v obilici, da, preveč. To so davki. Danes ima kmetstvo ljudstvo toliko davkov, da peša pod njihovimi bremenami. Pa videli smo, da jim to še ni dovolj. Izdelan je načrt, da se to breme poveča. Dolžnost naše stranke je, da svari pred prevelikimi bremenami in jih skuša preprečiti, da zaščiti obstoj kmetu in obrtniku.

Delavcem!

In dalje: slovenski delavec! Mi ga nismo zapustili in ga ne bomo, kadar ga je treba braniti proti izrabljanju po kapitalizmu. In ker je gospodarsko šibek, se ga ne sme še politično preganjati. Tu ne delamo razlike med pripadniki strank. V naših vrstah bo vedno razumevanje za bedne in nobenega sloja naj ne bo, ki bi se ne smel z zaupanjem zateči v našo stranko.

Razmerje do Srbov.

Mnogo Srbov misli, da jih mi sovražimo. To je popolnoma napačno. Mi ne sovražimo Srbov, ne sovražimo srbskega naroda, mi samo odklanjamo mnogo njihovih politikov, ki hočejo, da bi bili oni gospodarji, mi pa hlapci. Ako hočete, da smo bratje, bodite nam res bratje. Ako pa hočete, da smo hlapci, vam povemo, da tega ne boste doživeli nikdar. Naša zgodovina je stara stoletja. SLS ni nikdar ležala na trebuhu in nikdar lizala pet in jih tudi v bodoče ne bo! Tudi bratom nelahko rečem, hvala Bogu, v srbskem narodu se pojavljajo nove stranke, ki razumejo, da moramo biti, ako hočemo biti res bratje, bratje ne samo v besedah, ampak tudi v dejanju. Vsakemu svojo hišo, vsakemu svojo kuhinjo in vsakemu svojo blagajno!

To so glavne misli iz govora našega voditelja dr. Korošca. Odkrito in jasno, kakor je načelo naše stranke, je izpovedal naše glavne zahteve. Zaupniki so soglasno in z navdušenjem med govorom in po govoru odobrili njegovo stališče in novi zastopniki bodo vse svoje moči posvetili, da izvojujejo znago in uresničene zahteve slovenskega ljudstva.

Za dr. Korošcem je govoril prof. Sušnik in nato so zaupniki sprejeli kandidatno listo za celo Slovenijo. Enotnost stranke in njenih zahtev se zrcali tudi iz dejstva, da so postavili zaupniki kot nosilca liste za celo Slovenijo dr. Korošca.

Samostojni in obmejne denarne zadruge.

Načelnik ene izmed spodnještajerskih denarnih zadrug, ki so bile pri graškem «Verbandu», piše:

«Zadnji čas lažejo samostojni apostoli, koliko so napravili za naše kmetstvo ljudstvo, kako se je razvilo tudi naše zadrugištvo za časa Puceljevega ministrotvanja. Kako s tem lažejo skupaj z dr. Kukovcem, hočem pojasniti s sledečim dejstvom, kar potrdijo vsi zadrugarji, ki so bili zraven. Na večkratne interpelacije in posredovanja naših zastopnikov je minister g. Pucelj sklical anketo v Celju dne 6. avgusta 1922 v zavedi sanacije naložb naših kmetijskih posojilnic, ki so bile svoj čas pri «Verbandu» v Gradcu kot članice in katerih imetja so v znatni meri ostale kot mrtve vloge